

Gouds Groen - potterie van De Star-Goedewaagen

In Keramisch Museum Goedewaagen is de tentoonstelling *Gouds Groen - potterie van De Star-Goedewaagen* te zien. De pottenbakkerij en grofaardewerkfabriek De Star werd op 14 mei 1612 binnen de Goudse stadswallen opgericht en omdat 25 verschillende eigenaren ten spijt deze productie een integraal onderdeel werd van het sinds 1982 geheel in het Drentse Nieuw Buinen gestichte Goedewaagen-concern, schrijft het museum met deze tentoonstelling in feite het 400-jarig verhaal van Nederlands oudste producent van gebruiks aardewerk. Met de expositie wordt enerzijds historisch onderzoek naar de ontwikkeling van alledaagse, keramische gebruiksvoorwerpen met groen loodglazuur gedocumenteerd, anderzijds is er ook keramisch-technische research gedaan naar het toenmalige aardewerk. De bijzondere ingrediënten van het verhaal over 400 jaar De Star worden gewaarborgd door het feit dat rond 1910 door De Star-Goedewaagen een zeer uitgebreide gedrukte catalogus van getekende gebruiksvoorwerpen werd uitgebracht. Daarnaast werd op de fabriek in 1932 een handgetekende

modellencatalogus gemaakt. Van belang is verder dat Goedewaagen in 1909 een zeer moderne keramiekkabine bouwde waarin de pottenbakkerij integraal werd opgenomen en waar de werknemers in voor die tijd bijzonder moderne omstandigheden konden werken. De vermaarde industrieschilder Herman Heyenbrock (1871-1948) maakte na de opening van de nieuwbouw een grote pasteltekening van een potter die voor een groot raam kon werken met natuurlijk licht. Dat raam kon dan ook nog eens geopend kon worden, en sterker nog, er was eveneens elektrisch licht.

Omdat de vormgeving van gebruiksvoorwerpen eeuwenlang stoelde op tamelijk traditionele principes, betekent de catalogus dat daarin een beeld beklijft van het design van aardewerk na 1612 voor gebruik op tafel, in de keuken en in de tuin. Vanaf 1921 begon Goedewaagen gegoten gebruiks- en sieraardewerk te maken; een proces dat werd geïntensiveerd na de aankoop van de Amsterdamse Plaatel- en tegelbakkerij De Distel in 1923. Anders dan concurrerende, grote pottenbakkerijen in met name Gouda stelde De Star-Goedewaagen zich al vanaf 1898 gastvrij op jegens beeldend kunstenaars die in de geest van de Engelse Arts and Crafts-beweging het vak van pottenbakker onder de knie wilden krijgen. Een historisch

Recentelijk teruggevonden foto met een overzicht van de centrale hal van de Goudse Sociëteit bij de eerste Nederlandse aardewerkepositie, 1911. Naast de wereldbekende stenen pijpen afficheerde Goedewaagen zich toen met een pottenbakker.

voorbeeld is de werkperiode van Willem Coenraad Brouwer (1877-1933) die in 1898 en 1899 in bijna twee jaar bij Goedewaagen leerde draaien en daar zijn eerste decoratie-experimenten deed op basis van oud-Hollandse technieken. Van 1923 tot en met 1936 liepen de meeste studenten van Bert Nienhuis (1873-1960) aan Nederlands eerste keramische vakopleiding, het latere Instituut voor Kunstnijverheidsonderwijs in Amsterdam, stage bij Goedewaagen om zich daar in alle mogelijke keramische technieken te bekwamen.

Linksonder: Goedewaagen, Kinderserviesje, ca. 1910; aardewerk; gemiddelde hoogte 9 cm. Collectie Openluchtmuseum Arnhem. Rechtsonder: Goedewaagen, Spaarvarken met aan weerszijden een spreekwoord van Vader Cats (lengte 54 cm). Linksvoor een gegoten vaas van Goedewaagen-Distel uit 1928 met een gekocht koperglazuur van Bidtel (de vaas zelf was al voor 1910 in productie als handgedraaid model), midden een handgedraaid botervat met deksel en rechts een hoge stoof; 1900-1930; aardewerk; vaas h. 22 cm, botervat h. 15 cm, stoof h. 18 cm.

